

CANVI CLIMÀTIC: EMERGÈNCIA PLANETÀRIA

CINC ESTRATÈGIES D'ACCIÓ

VÍCTOR VIÑUALES

Saragossa, Espanya

Aquest darrer any ha sigut el del canvi climàtic. Llibre d'Al Gore, Oscar a la pel·lícula d'Al Gore, Informe Stern pel Primer Ministre Britànic, IV Informe d'Avaluació del Pannell Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic (IPCC) de les Nacions Unides...

Ara el consens és enorme. Ho diuen els científics, la gent corrent, els mitjans de comunicació, la pròpia natura parla amb una claredat extrema... Estem dins d'un canvi climàtic encara difícil de predir amb exactitud, però amb greus conseqüències per a la humanitat en el seu conjunt i gravíssimes per algunes zones particulars de la geografia mundial.

El darrer informe de l'IPCC ha sigut demolidor. Més de mil científics d'arreu del món s'han posat d'acord. Malgrat que la redacció del sumari pels decisors polítics és cada vegada més una difícil negociació entre els representants dels països, que sobrevaloren cada adjectiu, les seves 18 pàgines no deixen pas lloc a dubtes. Les evidències científiques s'acumulen. La concentració de diòxid de carboni (CO₂) era en temps preindustrials, fa ben poc, de 280 parts per milió (ppm). L'any 2005, segons el IV informe de l'IPCC, era de 379 ppm. El canvi climàtic està en marxa, el seu origen essencial és fruit de l'acció de l'ésser humà, tindrà conseqüències molt greus per àmplies zones del món (més huracans catastròfics, més sequeres, més inundacions, més onades de calor, desaparició d'ecosistemes i d'espècies senceres), per milions d'éssers humans, per la biodiversitat, per la vida tal i com la coneixem avui... Tots els escenaris possibles, els optimistes i els pessimistes, són enormement preocupants.

Durant anys, els "negacionistes" del canvi climàtic sembraven dubtes i més dubtes i contínuament afirmaven que hi havia moltes controvèrsies dins de la comunitat científica. No és pas veritat, no ha sigut mai veritat. Com assenyala Al Gore en el seu llibre *Una veritat incòmoda*, un estudi de la doctora Oreskes, publicat a la revista *Science*, estudiava 928 articles sobre el canvi climàtic publicats en revistes científiques avaluats durant els 10 anys previs a la seva

publicació. Conclusió: d'aquests 928 articles CAP NI UN expressava dubtes sobre la causa de l'escalfament global. Paral·lelament a aquest estudi, relata Al Gore, es va realitzar una altra investigació sobre els articles apareguts als diaris més influents dels EUA (*New York Times*, *Washington Post*, *Wall Street Journal*...). El resultat va ser que dels 636 articles publicats en aquests mitjans un 53% mostrava dubtes sobre l'escalfament global. Les xifres són reveladores. A dins de la comunitat científica no hi havia dubtes, però sí que n'hi havia dins de "l'opinió pública".

Els poders fàctics, les principals companyies petroleres dels EUA, de manera notable, han fet tot el possible per sembrar dubtes en els decisors polítics i l'opinió pública per evitar que el Protocol de Kyoto entrés en vigor. Avui, gràcies a l'esforç de molts, l'administració Bush està en retirada. Moltes ciutats dels EUA han ratificat el Protocol de Kyoto... La societat sí que s'està mobilitzant, moltes empreses, també...

Sí, finalment, només els irreductibles neguen el canvi climàtic. Tot i que per entendre la seva tossuderia s'ha de rellegir Upton Sinclair: "És difícil fer que un home entengui una cosa quan el sou depèn de no entendre-ho".

Uns pocs mesos abans l'informe Stern pel Primer Ministre britànic posava números a les conseqüències econòmiques del canvi climàtic (una reducció en un 20% del nostre nivell de vida).

Stern assenyalava de manera inequívoca que les causes del canvi climàtic són globals i les conseqüències també. Per tant afrontar-lo exigeix una cooperació internacional profunda com mai abans s'ha produït. Alhora que advertia que el gran tema és que els esforços que la humanitat ha de realitzar han d'atendre l'equitat.

No pas tots els països són responsables del canvi climàtic en la mateixa mesura. Al Gore assenyala, per exemple, que els EUA són responsables de l'emissió de més gasos d'efecte hivernacle que Amèrica del Sud, Àfrica, Orient Pròxim, Austràlia, Japó i Àsia plegats.

La responsabilitat en el cost de l'esforç d'aportar solucions ha de ser proporcional a la responsabilitat en la participació de cada país en la generació del problema. Tots som corresponsables, però en molt diferent mesura.

El 4 de maig del 2007 a Bangkok un nou document, que s'integra en el Quart informe del IPCC de les Nacions Unides, va ser aprovat pels representants de 105 països. La seva conclusió principal és que la despesa de frenar les emissions d'efecte hivernacle varia entre un 0.06 i 0.12 punts percentuals a l'any del PIB global fins el 2030. Alhora l'informe descriu 7 sectors clau per reduir les emissions: energia, transport, edificació, indústria, agricultura, boscos i residus. En conclusió, se sap què fer i la despesa és perfectament assumible. No hi ha excuses.

Quan ben pocs advertien de la seva existència i la majoria la negaven, hagués sigut més fàcil abordar les polítiques precises per enfrontar-la. Afortunadament, avui gairebé tothom està d'acord que estem immersos en un canvi climàtic produït per l'acció de l'ésser humà. I estem en una emergència.

Cinc estratègies fonamentals

I què fer davant d'aquesta situació d'emergència planetària? Aquí teniu 5 estratègies fonamentals.

1.- ACTUAR JA. Per ratificar del Protocol de Kyoto vam trigar ¡8 anys!! les incerteses parcials no ens han de descentrar de la tasca urgent: ACTUAR JA. Hem perdut molt de temps. Si la humanitat hagués fet cas a les primeres veus, de científics i ecologistes, que de manera profètica van advertir de les conseqüències de continuar amb un model de desenvolupament insostenible, haguéssim tingut més temps per canviar. Ara, sense dilació, és l'hora de l'acció.

2.- ACTUAR TOTS. Tots som corresponsables, en desigual mesura, però tots ho som, i tots hem d'actuar. Els països rics i els països pobres, les multinacionals i les petites empreses, les ONG i els ajuntaments, les escoles i les universitats, les esglésies i les microbotigues, els mitjans de comunicació... TOTS, sense excepció. Hem d'exigir –ho demanen la veritat i la justícia- que els més responsables actuïn més, però ho hem d'exigir “escombrant cadascú el seu tros de carrer”.

I totes les mans han de ser benvingudes. És una emergència i hem de recollir els esforços dels convençuts de la primera fornada i els conversos de darrera hora, no sobra ningú. És veritat que vénen ganes d'etzibar a alguns: “ja era hora! Per què no vau fer

res abans?” Però no és el camí. No sobra ningú. Estem en emergència. “Justos i pecadors” hem de treballar, i a vegades junts, per frenar el canvi climàtic. Ens falta temps, ens falten mans. No sobra ningú.

3.- ABAIXAR L'ESCALA. La contemplació d'un problema planetari amb freqüència té com a efecte que emergeixi un sentiment d'impotència entre les persones corrents. Per tal de recuperar l'ànim és fonamental apropar el problema i els objectius que cal aconseguir. De què sóc responsable jo i quins objectius em plantejo jo (o la meua ONG, la meua empresa, la meua escola, el meu ajuntament). La nostra fundació va comptabilitzar la seva responsabilitat l'any 2005 en 103 tones de carboni. Quina és la responsabilitat del lector d'aquesta Agenda? A la web www.ceroco2.org se'n pot assabentar i saber de quina manera pot enfrontar aquesta responsabilitat particular.

4.- TOTES LES VIES. Hem d'actuar amb totes les polítiques possibles: canviant preus, canviant tecnologies, canviant valors. Amb mesures coercitives, amb mesures educatives i amb incentius econòmics. Amb eficiència energètica, amb energies renovables, evitant la deforestació, reforestant, amb una altra política de desenvolupament urbanístic, fomentant l'economia local.

5.- AMB ESPERANÇA. No pot ser que davant del canvi climàtic passem del “no faig res perquè no m'ho crec” al “m'ho crec tant que no faig res perquè faci el que faci no servirà per res”, de la incredulitat a la desesperança però sempre amb la mateixa conducta: la passivitat. Hem d'actuar amb esperança. Hi ha temps. Una de les generacions que va crear el problema, la nostra, amb un model de consum i producció insostenible, ho ha de resoldre. És de justícia.

Frenar el canvi climàtic també pot ser una oportunitat per canviar el nostre model de desenvolupament, insostenible, tant des del punt de vista mediambiental com des del punt de vista social. Durant les crisis profundes –malalties greus, infarts, accidents- les persones adoptem canvis radicals que portem allargant durant dècades. Aquesta crisi de civilització també pot ser una oportunitat per al nostre planeta per reordenar els valors que han guiat l'esdevenir social en els darrers temps. Durant les crisis les persones “descobreixen” que els diners no ho són tot. La nostra societat també té una oportunitat d'or per descobrir-ho. Aprofitem-la.